

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Lliurament de la medalla de la
Universitat de València a Francisco
Tomás y Valiente

Discurs del Sr. Rector Pedro Ruiz Torres

València, 7 de març de 1997

ACTE DE LLIURAMENT DE LA MEDALLA DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA AL DR. FRANCISCO TOMÁS Y VALIENTE

L'assassinat de Francisco Tomás y Valiente, fa poc més d'un any, va provocar una commoció en el món universitari que difícilment pot recordar-se amb paraules. A la indignació que va produir el crim comès per ETA va seguir una immensa tristesa. Acabàvem de perdre d'una manera injusta i arbitrària una persona excepcional. Francisco Tomás y Valiente era, per damunt de tot, un gran intel·lectual: clar d'idees, brillant d'estil, un intel·lectual d'aquells que no amaguen el seu compromís polític sinó que, obertament, el manifesten sense por, sense deixar-se vèncer pel desànim; un intel·lectual dels que renoven constantment la lluita per l'estat de dret, de forma crítica, però sense concessions als qui no creuen en la democràcia.

"Aún me quedan muchos libros que escribir y muchas cosas que hacer" deia en una de les últimes entrevistes. Els qui coneixíem la seua obra no dubtàvem que el retorn a la universitat, en plena maduresa intel·lectual, inaugurava una nova fase d'activitat creativa, potser tan important o més que la que havia justament guanyat la fama d'historiador excepcional i de gran jurista. Així ho havia posat en relleu en la contribució molt recent a l'homenatge a l'historiador Miguel Artola, on va fer un aclaridor balanç del que sabíem i del que no sabíem de l'estat liberal. I una vegada més ho mostrava en els treballs sobre història constitucional en què treballava i en els quals unia el saber històric acumulat durant molts anys d'estudi amb l'experiència obtinguda en la més alta instància jurídica de l'estat. Una nova història constitucional, per desgràcia inacabada, que Bartolomé Clavero ha recollit i editat recentment.

Aliens de l'obscura trama que havia decidit privar-nos d'aquest gran intel·lectual, el món universitari va sentir el dolor de la notícia d'una manera especialment intensa. Tot crim és absurd i no té cap justificació per molt que els assassins s'entesten a buscar-la. "Cada vez que matan a un hombre en la calle -escrivia Tomás y Valiente en un dels últims articles de premsa que va publicar- nos matan un poco a cada uno de nosotros". Però, a més a més, l'assassinat de Francisco Tomás y Valiente va dur a la universitat el ressò d'un crit molt conegut per desgràcia, el bram totalitari que no es cansa de proclamar la mort de la intel·ligència sense èxit. No pot tenir èxit, però, aquesta amenaça, perquè la intel·ligència perdura, mentre que l'odi s'estingeix. Ací, milers de professors i estudiants continuaran aprenent Història y Política -amb majúscules-, història del dret i historia constitucional, amb l'obra de Tomás y Valiente. Hi descobriran les claus i les etapes del procés legislatiu del desmembrament de l'antic règim que va dur a terme la revolució liberal i el profund contrast polític entre una societat i l'altra; o coneixeran els orígens del constitucionalisme espanyol i la seua història fins el 1978. Universitaris o no, qualsevol de nosaltres que vulga sentir-se ciutadà en un país lliure haurà de recordar l'extraordinari testimoni que és el llibre *A orillas del estado*, en que trobarà una lúcida denúncia de l'assalt mercantilista, que amenaça de debilitar l'Estat democràtic a tot el món. Quan el llegendari recordarà aquella altra –però igualment intensa– reivindicació de la política que va fer Hannah Arendt, com a esfera de l'existència autèntica, lliure i diferenciada, que els règims

totalitaris siguen del signe ideològic que siguen, anul·len i que corre el risc de debilitar-se en les democràcies pel gran perill de la hipocresia que promou el "partit màquina".

La nostra universitat ha patit, dues vegades, la violència d'ETA. Manuel Broseta i Tomás y Valiente van estudiar en aquestes aules i ací començaren a fer el seu magisteri, més o menys en la mateixa època. Fa poc que ho recordàvem i ara tenim una altra ocasió de rememorar-ho. La persona i l'obra de Tomás y Valiente han estat glossades per tres distingits especialistes en cada un dels camps del saber que ell freqüentava. Els tres són bons coneixedors de la seua persona i de la seua obra, i res més, per tant, em queda per afegir. Als professors Mariano Peset, Miguel Artola y Tomás Vives els agraesc, en nom de la Universitat de València, les paraules que han pronunciat en aquest homenatge. A la família de Tomás y Valiente, sols vull transmetre una vegada més el sentiment que aclapara tots els universitaris i que constantment s'ha repetit des que va ser assassinat. És cert que ja no està la persona, pero ens queda la memòria; i la memòria lluita contra la violència i contra la ignorància per preservar la millor i la més perdurable característica de l'ésser humà: la intel·ligència que s'expressa a través de la paraula.

Moltes gràcies a tots vostès per haver-nos acompanyat en aquest acte d'homenatge a Francisco Tomás y Valiente.